C/2024/6862

28.11.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

ES ieguldījumu fonds ekonomikas noturībai un ilgtspējīgai konkurētspējai

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2024/6862)

Ziņotāja: **Dominika BIEGON**

Padomnieki	Cedric KOCH, ziņotājai Nils REDEKER, II grupai
Pilnsapulces lēmums	18.1.2024.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializēta nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	6.9.2024.
Pieņemts plenārsesijā	18.9.2024.
Plenārsesija Nr.	590
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	145/2/4

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Nodrošināt un uzturēt ilgtspējīgu konkurētspēju un noturību ir viens no sarežģītākajiem uzdevumiem, kas tuvākajos gados būs risināmi ES vienotajam tirgum. Pirmām kārtām par neatliekamu jautājumu ir kļuvušas klimata pārmaiņas, tāpēc mūsu ekonomika ir jāpārkārto zaļajā virzienā. ES ir izvirzījusi vērienīgus mērķus attiecībā uz dekarbonizāciju, digitalizāciju, noturību un ilgtspējīgu konkurētspēju, tomēr finansējuma trūkums joprojām ir Ahileja papēdis ES centienos panākt, ka vienotais tirgus atbilst nākotnes prasībām.

1.2. Lielākajai daļai ieguldījumu zaļās pārkārtošanās jomā būs jānāk no privātā sektora. Tāpēc Eiropas Savienībai ir jāuzlabo pamatnosacījumi privātajiem ieguldījumiem vienotajā tirgū. Tas ietver kapitāla tirgu savienības centrālo komponentu īstenošanu, banku savienības izveides pabeigšanu, Eiropas enerģijas tirgus integrāciju, atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšanu un regulatīvā sloga samazināšanu, vienlaikus saglabājot sociālos standartus. Vienlaikus ir vajadzīgas ievērojamas publiskā finansējuma summas, lai piesaistītu privātus ieguldījumus jomās, kurās vēl nav ekonomiskā pamatojuma oglekļneitrāliem risinājumiem, un stratēģiskās nozarēs, kurās pretējā gadījumā ražošana notiktu ģeoekonomiski konkurējošos pasaules reģionos, kas šo atkarību var izmantot ļaunprātīgi. Turklāt publiskie līdzekļi ir būtiski ieguldījumiem infrastruktūrā (piemēram, tīklos vai ūdeņraža cauruļvados) un citos sabiedriskajos labumos, kurus tirgus dalībniekiem nav stimula nodrošināt, bet kuri tiem var radīt apstākļus uzplaukumam un ļaut vairāk ieguldīt savās attiecīgajās jomās.

1.3. Jaunie ES fiskālie noteikumi nepalielinās fiskālo telpu ieguldījumiem pietiekami, lai novērstu ieguldījumu nepietiekamību dalībvalstu līmenī. Tajā pašā laikā ES finansējums zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķiem ievērojami samazināsies pēc 2026. gada, kad beigsies Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) darbības termiņš.

1.4. Tāpēc EESK piekrīt, ka, lai nodrošinātu efektīvu un izaugsmi veicinošu reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta īstenošanu, jaunais tiesiskais regulējums, kas vērsts uz parāda un deficīta līmeņa kontroli, ir jāpapildina ar mērķtiecīgu ES līmeņa ieguldījumu spēju, kuras mērķis ir palielināt ES vienotā tirgus ilgtspējīgu konkurētspēju un ekonomisko noturību.

1.5. EESK ierosina nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ietvaros izveidot ES ieguldījumu fondu. Tā mērķim vajadzētu būt nodrošināt finanšu resursus ieguldījumu projektiem ar stratēģisku nozīmi Eiropai. EESK ierosina kritēriju kopumu, pēc kuriem vadīties, nosakot prioritātes un izvēloties ieguldījumus saskaņā ar turpmāko ES ieguldījumu jaudu.

1.6. EESK ir apzinājusi četras ieguldījumu jomas, kurām būtu vērts piešķirt ES līmeņa finansējumu no nākamā ES ieguldījumu fonda: a) pārrobežu infrastruktūras projekti, b) ieguldījumi enerģētikas savienības izveides pabeigšanai, c) ieguldījumi Eiropas rūpniecības konkurētspējas stiprināšanai, d) ieguldījumi kvalifikācijas un apmācības jomā.

1.7. ES ieguldījumu fonda finansējuma pamatā vajadzētu būt dažādiem resursiem, tostarp dalībvalstu iemaksām, jauniem pašu resursiem un kopīgai ES parāda vērtspapīru emisijai.

1.8. ES ieguldījumu fonda instrumenti ietver finansiālu atbalstu, izmantojot aizdevumus ar zemām procentu likmēm, garantijas un mērķtiecīgas subsīdijas uzņēmumiem, publiskā kapitāla ieguldījumus un dotācijas un aizdevumus, ar kuru palīdzību dalībvalstu valdības var finansēt gan mērķtiecīgus iekšzemes atbalsta pasākumus, gan publisku ieguldījumu projektus. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš pārrobežu ieguldījumu projektu finansēšanai.

1.9. Finanšu instrumentu efektivitāte un pieņemamība ir ļoti atkarīga no publisko līdzekļu stratēģiskās izmantošanas, lai sasniegtu kopīgus publiskās politikas mērķus. Tādēļ naudas izmaksai no ierosinātā ES ieguldījumu fonda vajadzētu būt atkarīgai no sociāliem kritērijiem. Šajos sociālajos kritērijos jāņem vērā dalībvalstu sociālā dialoga dažādie aspekti, un tie nedrīkst izraisīt nepamatotu diskrimināciju pret konkrētu veidu uzņēmumiem vai dalībvalstīm. Iespējamie sociālie kritēriji, kas uzņēmumiem var būt jāizpilda, lai tie būtu tiesīgi saņemt ES finansējumu vai papildu atlīdzību, varētu būt vietas saglabāšanas un nodarbinātības garantijas, kvalifikācijas un apmācības pasākumi, darba ņēmēju līdzdalības uzlabošanas pasākumi vai koplīgumi. Tādējādi publiskais finansējums pārveidei ir konsekventi vērsts uz pienācīgu darbvietu radīšanu un saglabāšanu, tā palielinot atbalstu zaļās pārkārtošanās procesam.

2. **Konteksts un vispārīga informācija**

2.1. Nodrošināt un uzturēt ilgtspējīgu konkurētspēju un noturību ir viens no sarežģītākajiem uzdevumiem, kas tuvākajos gados būs risināmi ES vienotajam tirgum. Šīs problēmas ir jāskata, ņemot vērā klimata pārmaiņas, kas ir kļuvušas par neatliekamu jautājumu, tāpēc mūsu ekonomika ir jāpārkārto zaļajā virzienā. Ar Eiropas zaļo kursu un programmu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" ES ir pamatoti izvirzījusi vērienīgus mērķus klimata jomā, kas Eiropas ekonomikai rada milzīgus izaicinājumus. Lai gan virziens un mērķrādītāji ir skaidri, Eiropas zaļajam kursam joprojām ir finansēšanas problēma. Tāpat vienotā tirgus digitālā pārkārtošanās ir pamatoti viena no galvenajām prioritātēm, īstenojot ES digitālo stratēģiju, digitālo desmitgadi un digitālā vienotā tirgus stratēģiju. Tomēr arī šajā gadījumā pastāv finansēšanas problēma. Abās pārveides jomās ir pastiprinājies jauns konkurences spiediens, jo nozīmīgākie ekonomiskie konkurenti īsteno plaša mēroga industriālo politiku. Visbeidzot, pēdējos gados ir parādījušās ģeoekonomiski vājās vietas, kas apdraud vienotā tirgus noturību. Reaģējot uz to, ES ir pamatoti izvirzījusi mērķus stratēģiskām, uz nākotni orientētām piegādes ķēdēm, kuras daļēji jāveido pašā Eiropas Savienībā. Tie ietver mērķrādītājus, kas noteikti ES Mikroshēmu aktā, Kritiski svarīgo izejvielu aktā, Neto nulles emisiju industrijas aktā un Eiropas Stratēģisko tehnoloģiju platformā (*STEP*). Tomēr efektīvu atbildi uz šo ģeoekonomisko spiedienu un riskiem ilgtspējīgai konkurētspējai un noturībai kavē finansēšanas problēmas.

2.2. Lai sasniegtu ES klimata mērķrādītājus un īstenotu digitālo pārkārtošanos, pamatkapitāls ir jāpārskata. Tas nozīmē ieguldījumu ievērojamu paplašināšanu. Lai Eiropa sasniegtu savus 2030. gada klimata mērķrādītājus un dekarbonizētu elektroenerģijas nozari, Eiropas Komisija lēš, ka kopējam ieguldījumam līdz 2030. gadam jābūt aptuveni 4 % no IKP gadā ([1]). *Rousseau Institute* nesen aplēsa, ka ieguldījumu nepietiekamība, lai ES sasniegtu neto nulles līmeni, ir aptuveni 2,3 % no IKP gadā līdz 2050. gadam, ieskaitot deficītu gandrīz 4 % apmērā no IKP līdz 2030. gadam. Tomēr visos šajos pētījumos ir tikai kvantitatīvi noteikti ieguldījumi, kas nepieciešami, lai dekarbonizētu Eiropas ekonomiku. Papildu ieguldījumu prasības rodas, ja tiek ņemti vērā arī citi svarīgi politiskie mērķi un izaicinājumi, piemēram, digitālā pārkārtošanās, ekonomikas noturības palielināšana, nostiprinot ražošanu Eiropas Savienība, sociālie ieguldījumi prasmēs un izglītībā un nepieciešamība ieguldīt aizsardzības spējās, kā arī atsevišķi izaicinājumi vides aizsardzības jomā, lai cīnītos pret biodaudzveidības krīzi, un arvien nepieciešamākie ieguldījumi klimatadaptācijā. Kopumā turpmākajos gados finansējuma vajadzības strauji pieaugs. Šādā kontekstā šajā atzinumā galvenā uzmanība pievērsta finansējuma vajadzībām, kas saistītas ar pāreju uz ilgtspējīgi konkurētspējīgu un noturīgu vienoto tirgu, un tajā ir izstrādāti politikas ieteikumi, lai novērstu ieguldījumu nepietiekamību, kas saistīta ar šo politisko izaicinājumu Eiropas Savienībā.

([1]) Eiropas Komisija (2023): *2023. gada stratēģiskās prognozēšanas ziņojums. Ilgtspēja un cilvēku labbūtība Eiropas atvērtās stratēģiskās autonomijas centrā.*

2.3. Lielākajai daļai ieguldījumu zaļās pārkārtošanās jomā būs jānāk no privātā sektora. Tāpēc Eiropas Savienībai ir jāuzlabo pamatnosacījumi privātajiem ieguldījumiem vienotajā tirgū. Lai to panāktu, tai par prioritāti būtu jānosaka kapitāla tirgu savienības izveide, lai pilnveidotu riska kapitāla, kapitāla vērtspapīru un obligāciju tirgu, atvieglotu pārrobežu ieguldījumus, nodrošinātu labākus finansēšanas nosacījumus jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem un padarītu ES pievilcīgāku ārvalstu ieguldījumiem. Tas ietver juridiskās sadrumstalotības samazināšanu, cenšoties panākt valstu nodokļu koordinēšanu, maksātnespējas un līgumtiesību noteikumus, strādājot pie kapitāla tirgu centralizētas uzraudzības un izskatot iespējas izveidot Eiropas krājproduktus. Uzlabot privātā finansējuma nosacījumus nozīmēs arī stiprināt Eiropas banku sistēmu, pabeidzot banku savienības izveidi un ieviešot Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu. Lai stimulētu privātos ieguldījumus stratēģiskās nozarēs un veicinātu ražīguma pieaugumu, ES ir arī jāpanāk progress Eiropas enerģijas tirgus integrēšanā un jānovērš visi atlikušie šķēršļi pārrobežu darbībai vienotajā tirgū, it īpaši tie, kas kavē digitālo pakalpojumu un inovācijas izplatīšanos. Visbeidzot, būtu jāveicina privātie ieguldījumi, paātrinot atļauju piešķiršanas procedūras un samazinot regulatīvās un ziņošanas prasības, it īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, gadījumos, kad šādas prasības nesniedz skaidru labumu sociālajā, vides vai klimata jomā.

2.4. Šie pasākumi ievērojami veicinātu nepieciešamos privātos ieguldījumus. Tomēr ar tiem vien nepietiks, lai novērstu finansējuma nepietiekamību. Ir vajadzīgas ievērojamas publiskā finansējuma summas, lai piesaistītu privātus ieguldījumus jomās, kurās vēl nav ekonomiskā pamatojuma oglekļneitrāliem risinājumiem, un stratēģiskās nozarēs, kurās pretējā gadījumā ražošana notiktu ģeoekonomiski konkurējošos pasaules reģionos, kas šo atkarību var izmantot ļaunprātīgi. Turklāt publiskie līdzekļi ir būtiski ieguldījumiem infrastruktūrā (piemēram, tīklos vai ūdeņraža cauruļvados) un citos sabiedriskajos labumos, kurus tirgus dalībniekiem nav stimula nodrošināt, bet kuri tiem var radīt apstākļus uzplaukumam un ļaut ieguldīt savās attiecīgajās jomās. Lai gan galvenajam ES pārkārtošanās finansēšanas instrumentam vajadzētu būt privātā sektora ieguldījumiem, lielākā daļā pētījumu lēš, ka atkarībā no nozares ir vajadzīgi vismaz 25–60 % publiskā finansējuma, lai piesaistītu pietiekami lielu privāto finansējumu.

2.5. Viens no galvenajiem pīlāriem, kas nepieciešams, lai novērstu finansējuma nepietiekamību, ir dalībvalstis. Tomēr šajā jomā jaunajos ES fiskālajos noteikumos lielāks uzsvars ir likts uz parādu un deficīta kontroli nekā ieguldījumu stimulēšanu. Rezultātā tiek iegūts uzlabojums salīdzinājumā ar veco sistēmu, taču ir arī skaidrs, ka jaunie noteikumi nepalielinās fiskālo telpu ieguldījumiem pietiekamā mērā, lai novērstu ieguldījumu nepietiekamību dalībvalstu līmenī. Gluži pretēji, Eiropas Komisijas sākotnējās aplēses liecina, ka turpmākajos gados visās dalībvalstīs ievērojami pieaugs fiskālās konsolidācijas spiediens ([2]). Pastāv risks, ka varētu tikt apdraudēti ieguvumi no ticamāka un efektīvāka fiskālo noteikumu kopuma izveides fiskālās ilgtspējas nodrošināšanai, ja dalībvalstis nespēs finansēt pārkārtošanās jomā nepieciešamos ieguldījumus. Rezultātā samazinātos līdzdalība un jauno noteikumu ievērošana vai arī aizkavētos un līdz ar to sadārdzinātos pārkārtošanās.

2.6. Dalībvalstis turpinās saņemt (pieaugošus) ieņēmumus no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS), kas pēc Eiropas Komisijas aplēsēm līdz 2030. gadam veidos aptuveni 220 miljardus EUR, un vēl 113 miljardus EUR, pateicoties sistēmas paplašināšanai, iekļaujot jaunas nozares no 2027. gada ([3]). Lai gan šie ieņēmumi ir ievērojami, tie veido tikai aptuveni 0,2 % no ES IKP gadā, kas nebūt nav pietiekami, lai apmierinātu iepriekš minēto vajadzību pēc papildu ieguldījumiem. Tie arī jau ir daļēji ieplānoti, lai finansētu Eiropas Sociālo fondu, kura mērķis ir mazināt oglekļa cenu noteikšanas negatīvo blakusietekmi uz sociālo jomu, un Komisija ierosināja, ka 30 % no ETS ieņēmumiem būtu jānonāk nākamajā ES budžetā kā pašu resursam.

2.7. Vēl viens pīlārs finansējuma nepietiekamības novēršanai ir ES finansēšanas shēmas. ES jau ir izveidojusi dažādas finansēšanas shēmas, lai palīdzētu finansēt zaļo pārkārtošanos. Pastāv juridiska prasība vismaz 30 % no DFS piešķirt klimatrīcībai. Turklāt 2022. gadā tika izveidots ANM, un tas ir kļuvis par lielāko ES fondu zaļā kursa atbalstam. Gandrīz puse no ES līdzekļiem, kas paredzēti ieguldījumiem klimata jomā, nāk no ANM. Tomēr ANM darbības termiņš beigsies 2026. gada beigās. Vēl būtiskāk ir tas, ka 2028. gadā sāksies ES obligāciju atmaksa saistībā ar *NGEU*. Tas ievērojami palielinās spiedienu uz ES budžetu, un finansējuma nepietiekamība zaļajam kursam kļūs vēl lielāka.

2.8. Tāpēc EESK piekrīt, ka, lai nodrošinātu efektīvu un izaugsmi veicinošu reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta īstenošanu, jaunais tiesiskais regulējums, kas vērsts uz parāda un deficīta līmeņa kontroli, ir jāpapildina ar mērķtiecīgu ES līmeņa ieguldījumu spēju. Šai spējai jābūt galvenokārt vērstai uz to, lai nodrošinātu finanšu grūdienu, kas vajadzīgs, lai vienoto tirgu virzītu uz ilgtspējīgāku konkurētspēju un noturību. EESK piekrīt daudzu citu iestāšu, piemēram, ECB ([4]) un SVF ([5]), uzskatam, ka ES ieguldījumu spēja ir vajadzīga ne vēlāk kā laikposmā pēc 2027. gada. Šajā pašiniciatīvas atzinumā EESK atkārtoti aicina nodrošināt ES ieguldījumu spēju ([6]) un izstrādāt konkrētus risinājumus laikposmam pēc 2027. gada.

([2]) COM(2024) 600 final.
([3]) COM(2024) 163 final.
([4]) ECB (2023): *The legal and institutional feasibility of an EU Climate and Energy Security Fund*.
([5]) SVF (2023): *Euro Area Policies: 2023 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Euro Area; IMF Country Report No. 23/264*.
([6]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums – Ilgtermiņā iekļaujošas izaugsmes veicināšana ar reformām un ieguldījumiem (OV C, C/2024/3378, 31.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj).

2.9. Ir vismaz trīs iemesli, kāpēc mums ir vajadzīga ES līmeņa ieguldījumu spēja. Pirmkārt, ES ieguldījumu spēja finansēt zaļo un digitālo pārkārtošanos veicinās ekonomikas noturību, palīdzēs sasniegt ES mērķus klimata jomā un izmantos vienotā tirgus nepieciešamo mērogu, lai saglabātu konkurētspēju globālajā arēnā. Otrkārt, ES ieguldījumu spēja ir nepieciešama, lai nodrošinātu iekšējā tirgus vienotību un izvairītos no konkurences izkropļojumiem Eiropas Savienībā ([7]). Treškārt, zaļā un digitālā pārkārtošanās rada vispārēju nenoteiktību iedzīvotāju vidū, izraisot aizvien lielāku pretestību no skartajām nozarēm un mājsaimniecībām. Ir vajadzīgi publiskas politikas instrumenti, lai pārvaldītu nepieciešamās pārmaiņas darba tirgū, radītu jaunas izaugsmes un ienākumu iespējas un sniegtu kompensācijas tiem, kurus pārveide skārusi vissmagāk ([8]). Pretējā gadījumā pastāv risks, ka ekonomikas pārmaiņas turpinās uzkurināt konfliktus sadales jomā, galu galā stiprinot antidemokrātiskos un populistiskos spēkus ([9]).

3. **ES nākotnes ieguldījumu spējas galvenie pīlāri**

3.1. Ieguldījumu spējai būtu jāsāk darboties, kad 2026. gada beigās beigsies ANM darbības termiņš, un tā būtu jāintegrē nākamajā DFS 2028.–2034. gadam. Ideālā gadījumā tās darbība būtu jāparedz līdz 2050. gadam, un tai vajadzētu būt tieši saistītai ar saskaņoto ES mērķi līdz tam panākt neto nulles emisijas.

3.2. EESK ierosina izveidot ES ieguldījumu fondu, lai sasniegtu Eiropas stratēģiskos mērķus zaļās pārkārtošanās jomā. Ir jānosaka skaidri kritēriji, pēc kuriem vadīties, nosakot prioritātes un izvēloties ieguldījumus saskaņā ar turpmāko ES ieguldījumu spēju. Stratēģiskiem Eiropas projektiem vajadzētu ([10]):

a) virzīt ES ilgtermiņa mērķus un prioritātes zaļās pārkārtošanās jomā, tostarp tās sociālo dimensiju ([11]);

b) palielināt Eiropas ekonomiku izaugsmes potenciālu vidējā termiņā un stiprināt to noturību pret ārējiem satricinājumiem ilgtermiņā;

c) sniegt skaidru Eiropas pievienoto vērtību, piemēram, būtiskus pārrobežu ieguvumus un apjomradītus ietaupījumus vai novērst kritiski svarīgas Eiropas sabiedrisko labumu nepilnības;

d) papildināt un atbalstīt citus Eiropas, valstu vai reģionālos ieguldījumus, lai pastiprinātu ES stratēģisko ieguldījumu centienu vispārējo saskaņotību un ietekmi.

3.3. Konkrētāk, ierosinātajam fondam būtu jāsniedz ES līmeņa finansiāls atbalsts, lai stimulētu gan privātos, gan publiskos ieguldījumus šādās jomās:

a) Infrastruktūra: ieguldījumiem funkcionējošas pārrobežu infrastruktūras (it īpaši pārrobežu ekspresvilcienu pakalpojumu) paplašināšanā un uzturēšanā ir būtiska nozīme sociālekoloģiskajā pārveidē ([12]).

b) Enerģētikas savienība: īpaša uzmanība jāpievērš ieguldījumiem enerģētikas savienības izveides pabeigšanā. Ir vajadzīgi apjomīgi ieguldījumi, lai paplašinātu elektroenerģijas pārvades un sadales tīklus. Turklāt atjaunīgo energoresursu plašāka izmantošana, enerģijas uzkrāšanas paplašināšana, ūdeņraža cauruļvadu tīkla izbūve vai esošo gāzes cauruļvadu tīklu pārveidošana ir svarīgi projekti ar Eiropas pievienoto vērtību, kas pamato ES līmeņa finansējumu.

([7]) Jäger, Jansen, Redeker (2023): *For climate, profits, or resilience? Why, where and how the EU should respond to the Inflation Reduction Act*.

([8]) Abou-Chadi, Jansen, Kollberg, Redeker (2024): *Debunking the Backlash - Uncovering European Voters' Climate Preferences*.

([9]) Bergmann, Diermeier, Kempermann (2023): *AfD in von Transformation betroffenen Industrieregionen am stärksten*, and Gold, Lehr (2024): *Paying Off Populism: How Regional Policies Affect Voting Behavior*.

([10]) Līdzīgu konceptuālu satvaru ES investīciju spējai ierosina *Demertzis/Pinkus/Ruer* (2024) *Accelerating strategic investment in the European Union beyond 2026*, *Bakker, Beetsma, Buti* (2024): *Investing in European Public Goods While Maintaining Fiscal Discipline at Home*, *Claeys and Steinbach* (2024): *A conceptual framework for the identification and governance of European public goods.*; *Koch et al.* (2024), An EU Future Fund: Why and How? Background Paper of the Progressive EU Fiscal Policy Network (fes.de).

([11]) Jaunākās Eiropas iniciatīvas, kurās skaidri definētas prioritātes šajā jomā, ir *Zaļā kursa industriālais plāns*, *Neto nulles emisiju industrijas akts*, *Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma* un *Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns*. ES ieguldījumu fondam būtu jānodrošina finanšu resursi šajās iniciatīvās noteikto ilgtermiņa mērķu īstenošanai.

([12]) *Creel et al.* (2020), *How to Spend it: A Proposal for a European Covid-19 Recovery Programme*.

c) Industriālā politika: fondam vajadzētu būt spēcīgam industriālās politikas komponentam. ES ir aktīvi jāiesaistās, lai saglabātu labklājību Eiropā un vienlaikus padarītu ES ekonomiku piemērotu nākotnei ([13]). Šajā nolūkā ir aktīvi jāveicina nākotnes tehnoloģijas, kas ir būtiskas klimatneitralitātes jomā. ES finansējums būtu jākoncentrē uz nozarēm, kurās ES pēc pagaidu atbalsta posma var kļūt starptautiski konkurētspējīga, piemēram, bateriju elementu ražošanai vai tīra ūdeņraža tirgum ([14]). Tomēr nepietiek pievērsties tikai atsevišķām tīro tehnoloģiju nozarēm. Eiropas industriālajai politikai būtu arī aktīvi jāatbalsta turpmāki izaugsmes virzītājspēki augsto tehnoloģiju jomās. Ierosinātais ES fonds varētu palīdzēt labāk koordinēt valsts atbalsta pasākumus un būtu pirmais solis ceļā uz integrētu Eiropas industriālo stratēģiju. Valsts atbalsta piešķiršanai vajadzētu būt konkurētspējīgai, un tajā būtu jāizmanto tirgus virzīti instrumenti, piemēram, izsoles, konkursi un pasākumi, kas pielīdzināmi nodokļu kredītiem. Atbalstam jābūt mērķtiecīgam un īslaicīgam, progress ir jāuzrauga pārredzamā veidā, un shēmās ir jāparedz skaidri kritēriji nesekmīgu projektu izbeigšanai.

d) Sociālie ieguldījumi: sociāli pieņemama mūsu ekonomikas pārstrukturēšana būs sekmīga tikai tad, ja dalībvalstu iedzīvotāji būs pienācīgi sagatavoti jaunām prasmēm. Tāpēc ir nepieciešama rīcība attiecībā uz darbinieku tālākizglītību un pārkvalifikāciju/prasmju pilnveidošanu. Šādi sociālie ieguldījumi var palīdzēt novērst šķēršļus privātajiem ieguldījumiem, jo kvalificētu darbinieku trūkums joprojām ir viens no galvenajiem ieguldījumu šķēršļiem uzņēmumiem Eiropas Savienībā ([15]). Šāda veida sociālie ieguldījumi var palielināt potenciālā darbaspēka produktivitāti vidējā termiņā un ilgtermiņā un tādējādi veicināt ekonomikas izaugsmi ([16]). Sociālo ieguldījumu paplašināšana šajās jomās var arī palīdzēt sasniegt Eiropas sociālo tiesību pīlāra un tā rīcības plāna mērķus.

3.4. ES ieguldījumu spējas instrumentiem būtu jāspēj veicināt gan privātos, gan publiskos ieguldījumus. Principā ierosinātajai ES ieguldījumu spējai vajadzētu būt ļoti elastīgai attiecībā uz izmaksu, un tajā būtu jāiekļauj virkne instrumentu. Tajos būtu jāietver finansiāls atbalsts, izmantojot aizdevumus ar zemām procentu likmēm, garantijas un mērķtiecīgas subsīdijas uzņēmumiem, publiskā kapitāla ieguldījumi, dotācijas un aizdevumi, ar kuru palīdzību dalībvalstu valdības var finansēt mērķtiecīgus iekšzemes atbalsta pasākumus un publisko ieguldījumu projektus. EESK arī iesaka vienkāršot noteikumus, kas reglamentē dažādu fonda finanšu instrumentu īstenošanu. Ir vajadzīga cieša sadarbība ar Eiropas Investīciju banku un valsts attīstību veicinošām bankām. Lai sasniegtu ES mērķus klimata jomā, privātajiem un publiskajiem ieguldījumiem jābūt pēc iespējas produktīvākiem un efektīvākiem, lai kopīgi novērstu pašreizējo nepietiekamību.

3.5. Nākamajā ES ieguldījumu fondā būtu jāiekļauj programmas, kas tiek tieši pārvaldītas ES līmenī, it īpaši jomās, kurām ir pārrobežu nozīme. Uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai tieši pieteikties ES finansējumam un īstenot projektus saskaņā ar ES līmenī definētām un kontrolētām pamatnostādnēm un kritērijiem. Ir jāīsteno pasākumi, lai uzņēmumi visās dalībvalstīs gūtu labumu no šādas finansēšanas shēmas, piedāvājot arī īpašas programmas MVU. Finansēšanas shēmas, kas tiek tieši pārvaldītas ES līmenī, var samazināt administratīvo slogu reģionālajām un valsts pārvaldes iestādēm un palielināt ES finansējuma apguves spēju. Attiecībā uz ieguldījumiem infrastruktūrā pašreizējie kopīgu interešu projekti (KIP) un Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments var kalpot kā paraugs projektu sasaistei ar tiešu ES līmeņa finansējumu, un tie būtu jāpaplašina. Līdzīgā veidā Eiropas Savienībai jau ir instrumenti, lai tieši atbalstītu privātos uzņēmumus, izmantojot Inovāciju fondu. Turklāt svarīgus projektus visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) var līdzfinansēt, izmantojot ES līmeņa instrumentus. Apvienojot lielāku ES finansējumu ar valstu atbalsta shēmām, uzlabota ieguldījumu spēja varētu samazināt negodīgas konkurences risku, nodrošināt mērogu un izvirzīt Eiropas intereses ES industriālās politikas priekšplānā. Tajā būtu jāietver viegli pamanāmi ES mēroga kopīgu interešu projekti, kas dod labumu gan visiem iedzīvotājiem, gan valstīm, piemēram, efektīvs Eiropas ātrgaitas dzelzceļa tīkls, lai palīdzētu dekarbonizēt ceļošanu Eiropas Savienībā un vēl vairāk integrētu vienoto tirgu.

3.6. Turklāt, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta ASV Inflācijas samazināšanas aktā, būtu jāizpēta inovatīvi veidi, kā izmaksāt ES līdzekļus, izmantojot citus kanālus. Inflācijas samazināšanas akts ir galvenokārt vērsts uz nodokļu kredītu izsniegšanu uzņēmumiem saskaņā ar politiski definētiem kritērijiem. Tā priekšrocība ir tāda, ka izmaksa ir ātrāka un mazāk atkarīga no valdības un administratīvās apguves spējas, jo tirgus dalībnieki lēmumus par ieguldījumiem pieņem tieši un pēc tam tos kompensē valsts. EESK ierosina apsvērt, vai ES sistēmā varētu ieviest līdzīgus nodokļu atmaksas pasākumus, lai tirgus dalībnieki, pieņemot lēmumus par ieguldījumiem, varētu efektīvi izmantot visā vienotajā tirgū pieejamos nodokļu stimulus.

([13]) *Antverpenes deklarācija* (2024).
([14]) Jansen, Jäger, Redeker (2023): *For climate, profits, or resilience? Why, where and how the EU should respond to the Inflation Reduction Act*.
([15]) EIB (2024), *Investment report*, 127. lpp.
([16]) Corti *et al*. (2022): *A Qualified Treatment for Green and Social Investments within a Revised EU Fiscal Framework*.

3.7. Attiecībā uz finansējumu EESK uzskata, ka jaunam ES ieguldījumu fondam būtu jābalstās uz finansēšanas instrumentu kopumu, kas spēj sadarboties ar privāto sektoru un dalībvalstīm, lai novērstu pašreizējo ieguldījumu nepietiekamību.

a) Būtiski palielinātām dalībvalstu NKI iemaksām vajadzētu būt vienam no jaunā ES ieguldījumu fonda finansēšanas stratēģijas elementiem. Tā kā prasības Eiropas Savienībai ievērojami pieaug tādās jomās kā aizsardzība, rūpniecība, ārējās ekonomiskās attiecības un klimats, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka attiecīgi tiek palielināts ES iestāžu finansējums.

b) Turklāt jauni patiesi pašu resursi ir ļoti svarīgi Eiropas Savienībai. Šādā veidā no 2028. gada tiks atmaksāti procenti un pamatsumma par *NGEU* parādiem, kas radušies pandēmijas atveseļošanas fondam, un, izmantojot ES obligācijas, tiks finansēti papildu ieguldījumi, kas vajadzīgi, lai novērstu ieguldījumu nepietiekamību pārkārtošanās procesā. EESK aicina dalībvalstis pieņemt un īstenot Komisijas ierosināto jaunu pašu resursu paketi un apzināt papildu kandidātus, kas varētu nodrošināt stabilu pamatu nākamajai DFS ([17]).

c) Kopīga ES parāda vērtspapīru emisija tika veiksmīgi uzsākta kā inovatīvs instruments pandēmijas laikā, un to varētu atkārtot, lai finansētu vienotā tirgus ilgtspējīgu konkurētspēju un noturību ([18]). Jauni pētījumi liecina, ka ir lietderīgi no makroekonomikas viedokļa ([19]) un juridiski dzīvotspējīgi ([20]) finansēt ES ieguldījumus zaļajā kursā, liekot Komisijai emitēt ES obligācijas.

3.8. Šie dažādie avoti būtu produktīvi jāapvieno, lai maksimāli vairotu to ietekmi, efektīvi paaugstinot privāto un publisko ieguldījumu līmeni. Patiesi ES pašu resursi un dalībvalstu iemaksas var kalpot kā garantijas EIB, lai piesaistītu finansējumu nolūkā palielināt privātos ieguldījumus. Tie var arī kalpot kā garantijas, kas ļauj Eiropas Komisijai emitēt obligācijas pietiekamā apmērā, lai novērstu jaunā ieguldījumu fonda atlikušo finansējuma nepietiekamību un dalībvalstīm izmaksātu dotācijas publiskiem ieguldījumiem.

([17]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Otrais jaunu pašu resursu kopums" (OV C 293, 18.8.2023., 13. lpp.) un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Pielāgota pakete nākamās paaudzes pašu resursiem"" (COM(2023) 330 final) un par tematu "Grozīts priekšlikums Padomes lēmumam, ar ko groza Lēmumu (ES, Euratom) 2020/2053 par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu" (COM(2023) 331 final/2 – 2021/0430 (CNS)) (OV C, C/2024/884, 6.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/884/oj).

([18]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jāsagatavo ceļš nākamajai paaudzei"" (COM(2020) 456 final) – "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES budžets – Eiropas atveseļošanas plāna dzinējspēks"" (COM(2020) 442 final) – "Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 pandēmijas" (COM(2020) 441 final/2 – 2020/0111 (NLE)) – "Grozītais priekšlikums Padomes regulai, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam" (COM(2020) 443 final – 2018/0166 (APP)) – "Grozītais priekšlikums Padomes Lēmumam par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu" (COM(2020) 445 final – 2018/0135 (CNS)) – "Priekšlikums Padomes regulai, ar kuru groza Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 1311/2013, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam" (COM(2020) 446 final – 2020/0109 (APP)) – "Grozīts priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" izveidi un dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumiem, Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko izveido īpašo programmu, ar kuru īsteno pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu, Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 un Eiropas Parlamenta uEiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97" (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)), "Priekšlikums Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu" (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) un "Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām" (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (OV C, C/2023/880, 8.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) COM(2024) 82 final; sk. arī SVF ziņojumu (2023), 44. lpp., un IMK (2020): *The Macroeconomic Effects of the EU Recovery and Resilience Facility*.

([20]) Grund, Steinbach (2023): *European Union debt financing: leeway and barriers from a legal perspective*.

3.9. Pamatojoties uz nesen veiktiem pētījumiem, jaunai ES ieguldījumu spējai,kas orientēta uz ilgtspējīgu konkurētspēju un ekonomikas noturību, vajadzētu būt vismaz 0,5 % apmērā no ES IKP gadā. Šī piesardzīgā aplēse ir saistīta ar kopējo ieguldījumu nepietiekamību vismaz 5 % apmērā no IKP gadā iepriekš minētajās nozarēs un publisko ieguldījumu daļu 25 % apmērā, kas rada publisko ieguldījumu nepietiekamību vismaz 1,25 % apmērā no IKP gadā ([21]). EESK uzskata, ka ievērojama daļa no līdzekļiem, kas vajadzīgi, lai novērstu publisko ieguldījumu nepietiekamību, būtu jāiegulda ES līmenī. Tas nodrošinās, ka Eiropas mēroga ieguldījumi dalībvalstu pārveidē un atbalstā ir samērīgi ar vienotā tirgus mērogu. Paredzams, ka valstu valdības uzņemsies atlikušo slogu publisko ieguldījumu jomā.

3.10. Pašlaik ES galvenokārt atbalsta dalībvalstis, kad tās finansē ieguldījumus klimata jomā, izmantojot struktūrfondu un ANM daļas. Attiecībā uz šo fondu pārvaldību jaunās ieguldījumu spējas pamatā vajadzētu būt šo fondu panākumiem, vienlaikus novēršot to galvenos trūkumus. Konkrētāk, EESK ierosina:

a) EESK norāda, ka, lai nodrošinātu demokrātisku pārskatatbildību un kontroli, jauna ES ieguldījumu spēja būtu jāiekļauj kopējā DFS. Tai būtu jāseko struktūrfondu piemēram, nevis jābūt atsevišķam ārējās finansēšanas instrumentam, kāds ir, piemēram, ANM. Eiropas Parlamentam ir bijusi svarīga loma mehānisma prioritāšu izstrādē, taču tā iesaistīšanās turpmākajā īstenošanā un līdzekļu uzraudzībā un kontrolē ir minimāla salīdzinājumā ar Padomi. Eiropas Parlamenta galvenā loma aprobežojas ar informācijas vākšanu un pārredzamības palielināšanu, organizējot "dialogus par atveseļošanas un noturības jautājumiem", kā arī izmantojot iepriekšējā gada ES budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru.

b) attiecībā uz ieinteresēto personu iesaisti EESK norāda, ka joprojām izšķiroša nozīme ir ES struktūrfondos noteiktajam partnerības principam. Šis princips nodrošina, ka tiek pienācīgi iesaistītas reģionālās un vietējās iestādes, pilsoniskā sabiedrība, sociālie partneri un attiecīgā gadījumā pētniecības organizācijas un universitātes. To pienesums ir palīdzējis izstrādāt programmas, kas pielāgotas vietējiem un reģionālajiem apstākļiem, un ir atzīts, ka tas veicina vietējiem apstākļiem piemērotu ilgtspējīgu pārkārtošanos, kas ir īpaši svarīga vajadzību analīzes un prioritāšu izstrādes posmā ([22]). Attiecībā uz jaunu ES ieguldījumu fondu šis princips būtu jāpiemēro ES līmenī, nodrošinot apspriešanos un līdzdalību prioritāro nozaru un projektu izstrādē un īstenošanas posmā. Ņemot par piemēru citas programmas, būtu jānosaka pienākums izveidot uzraudzības komiteju (vai tamlīdzīgas struktūras) vai iesaistīt tās, kas jau izveidotas citās jomās. Būtu jāpārskata 2014. gada ES Rīcības kodekss attiecībā uz partnerību, kas nodrošina pamatu uzraudzības komiteju darbībai, lai garantētu partnerības principa efektīvu īstenošanu visās dalībvalstīs ([23]).

c) EESK uzskata, ka turpmākajā ES ieguldījumu politikā būtu jāturpina īstenot uz sniegumu balstīta budžeta izstrāde ([24]). Tomēr darbības rādītājiem vajadzētu būt galvenokārt saistītiem ar mehānisma vispārīgajiem un konkrētajiem mērķiem. Ja ES līdzekļu izmaksa ir saistīta ar specifiskākām strukturālām reformām, par reformu prioritātēm jālemj, izmantojot demokrātiskas procedūras, kurās ietverti parlamenti un organizēta pilsoniskā sabiedrība ([25]).

d) EESK piekrīt, ka ES līdzekļu izmaksa, izmantojot jaunu ieguldījumu spēju, ir jāveic ar nosacījumiem. Pirmkārt, visam finansējumam jābūt atkarīgam no tiesiskuma pamatprincipu ievērošanas. Tāpēc uz saskaņā ar jaunajiem instrumentiem veiktajiem maksājumiem būtu jāattiecina Budžeta nosacītības regula, un Komisijai vajadzētu būt pilnvarām apturēt ES līdzekļu apstiprināšanu, ja netiek ievēroti tiesiskuma standarti. Otrkārt, ES finansējumam vajadzētu būt atkarīgam no stabilām publiskām finansēm dalībvalstu līmenī, kā noteikts un par ko panākta vienošanās jaunajos ES fiskālajos noteikumos. Šādā veidā varētu uzlabot ES ekonomikas pārvaldības sistēmu un saskaņot mērķi veicināt stabilas ekonomikas finanses ar mērķi nodrošināt pietiekamu finansējumu ieguldījumiem Eiropas stratēģiskajās interesēs.

([21]) Sk. aprēķinus un datu avotus: https://library.fes.de/pdf-files/international/21274.pdf.
([22]) Eiropas Komisija (2024): *Case study on the functioning of the RRF and other EU funds.*
([23]) EESK novērtējuma ziņojums "*Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanas vidusposma novērtējums*".
([24]) Eiropas Ekonomikas un socialo lietu komitejas atzinums – Reformu un investīciju priekšlikumi un to īstenošana dalībvalstīs — kāds ir organizētas pilsoniskās sabiedrības viedoklis? (2023.–2024. gada Eiropas pusgada cikls) (pašiniciatīvas atzinums) (OV C, C/2024/4054, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj).
([25]) Reālus reformu priekšlikumus par ES ekonomikas pārvaldības demokratizāciju, nemainot ES Līgumus sk. *Dawson* (2023): *How To Democratise Europe's Fiscal Rules.*

e) EESK arī norāda, ka ES ieguldījumu politika uz vietas darbojas labāk, ja ES fondi paši nodrošina savas administratīvās spējas un tehnisko palīdzību, tostarp dalībvalstu pārvaldes iestādēs. Tehniskā palīdzība ir vajadzīga arī pilsoniskajai sabiedrībai, lai tā varētu efektīvi piedalīties to struktūru uzraudzībā, kuras vada un kontrolē ES līdzekļu izmaksāšanu valsts un ES līmenī ([26]). Lai nodrošinātu kohēziju un izvairītos no vienotā tirgus sadrumstalotības, būtiska ir koordinēta ES pieeja spējas nepietiekamības novēršanai.

3.11. Lai nodrošinātu visaugstākos pārvaldības standartus un veidotu sabiedrības uzticēšanos, ieguldījumu spējā būtu arī jāievieš stabili pārredzamības un pārskatatbildības mehānismi. Šādos mehānisms būtu jāiekļauj:

a) neatkarīga uzraudzības padome ar ES iestāžu, dalībvalstu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju (tostarp sociālo partneru) pārstāvjiem, lai uzraudzītu fonda izmantošanu un ietekmi;

b) regulāri publiski un atklāti ziņojumi par finansētajiem projektiem, to progresu un rezultātiem;

c) skaidri kritēriji un pamatnostādnes projektu atlasei un līdzekļu izmaksai;

d) ieinteresētajām personām pieejami sūdzību un pārsūdzību mehānismi;

e) obligāti *ex post* novērtējumi, ko veic Eiropas Revīzijas palāta.

Veidojot šos drošības pasākumus, ES var apliecināt savu apņemšanos atbildīgi un ietekmīgi izmantot publiskos līdzekļus.

3.12. Naudas izmaksai no ierosinātā ES ieguldījumu fonda vajadzētu būt atkarīgai no sociāliem kritērijiem. Šajos sociālajos kritērijos jāņem vērā dalībvalstu sociālā dialoga dažādie aspekti, un tie nedrīkst izraisīt nepamatotu diskrimināciju pret konkrētu veidu uzņēmumiem vai dalībvalstīm. Iespējamie sociālie kritēriji, kas uzņēmumiem var būt jāizpilda, lai tie būtu tiesīgi saņemt ES finansējumu vai papildu atlīdzību, varētu būt vietas saglabāšanas un nodarbinātības garantijas, kvalifikācijas un apmācības pasākumi, darba ņēmēju līdzdalības uzlabošanas pasākumi vai koplīgumi. Tādējādi publiskais finansējums pārveidei ir konsekventi vērsts uz pienācīgu darbvietu radīšanu un saglabāšanu, tā palielinot atbalstu zaļās pārkārtošanās procesam. Šajā saistībā EESK piekrīt *Letta* ziņojumam ([27]), kurā norādīts, ka valsts atbalsta instrumentu efektivitāte un pieņemamība ir atkarīga no publisko līdzekļu stratēģiskas izmantošanas, lai sasniegtu kopīgus politiskos mērķus.

3.13. Šeit ieskicētajam ES ieguldījumu fondam būtu lietderīgi jāpapildina citas svarīgas budžeta pozīcijas, jo īpaši struktūrfondi, un tam nekādā gadījumā nebūtu tie jāaizstāj vai jāapdraud. Lai gan pastāv iespēja, ka struktūrfondi un ieguldījumu fonds pārklājas, uzdevumu sadalījums ir konceptuāli skaidrs: struktūrfondiem ir vitāli svarīga loma sociālās, ekonomiskās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanā, savukārt ieskicētā ES fonda ilgtspējīgai konkurētspējai un noturībai galvenais mērķis ir finansēt ieguldījumu projektus, kas ir Eiropas stratēģiskajās interesēs un pieder pie četrām iepriekš minētajām nozarēm.

Briselē, 2024. gada 18. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE

([26]) Eiropas Komisija (2024): *Case study on the functioning of the RRF and other EU funds.*
([27]) *Letta* (2024): *Much More Than a Market,* 39. lpp.